

Осадченко Т. М.

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

ПОКАЗНИКИ ОЦІНЮВАННЯ РІВНЯ СФОРМОВАНOSTІ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Здоров'язбережувальна компетенція майбутнього учителя початкової школи як складник його професійної компетентності є конструктом, який формується в процесі професійної підготовки, забезпечує у майбутньому компетентну організацію педагогом процесу створення освітнього середовища початкової школи на основі здоров'язбережувальної діяльності. Тому нашим завданням буде проаналізувати якісні та кількісні показники оцінювання рівня сформованості здоров'язбережувальної компетенції.

Питання критеріального апарату наукових досліджень з підготовки фахівців початкової ланки освіти вивчали В. Желанова, Л. Коваль, О. Комар, С. Литвиненко, С. Мартиненко, О. Матвієнко, І. Осадченко, Л. Пальшкова, Л. Петухова, Ю. Шаповал, О. Ярошинської та ін.. Пошук критеріїв для створення системи оцінки здоров'язбережувальної компетенції студентів представлений у дослідженнях (Е. Зеєра, О. Югової, Ю. Лукашина, Д. Вороніна, С. Караваєвої, Н. Пахаренко та ін., і, на думку дослідників, можливий тільки на основі аналізу спільних підходів до системи оцінок базової професійної освіти, що існує у психолого-педагогічній науці, й дає розуміння загальної картини об'єктивної оцінки можливості студентів у професійній діяльності. Автори акцентують увагу на тому, що для розробки критеріїв оцінки здоров'язбережувальної компетенції необхідно знати ті параметри (характеристики), які можуть забезпечити випускникові можливість адаптуватися до нових умов життя і роботи та стати компетентним фахівцем [2, с. 78].

Визначаючи критерії та показники здоров'язбережувальної компетенції майбутніх учителів початкової школи зазначимо, що під поняттям «критерії і показники якості навчальної діяльності» розуміють сукупність ознак, на основі

яких складається оцінка умов, процесу і результату навчальної діяльності, що відповідають поставленим цілям [1, с. 434]. Критерії дослідження професійних компетенцій, на думку дослідників, розкриваються через певні показники, по мірі їх прояву можна констатувати і ступінь прояву критерію. Таким чином, рівень сформованості кожного компонента компетенції визначається сформованістю показників, які входять до її складу [3].

Отже, критерії оцінювання здоров'язбережувальної компетенції це ознаки сформованості досліджуваної характеристики майбутнього фахівця, що конкретизовані у показниках, які відтворюють найбільш важливі стійкі властивості об'єкта, і є оцінно-результативною основою діагностування.

З огляду на структурування здоров'язбережувальної компетенції майбутніх педагогів, узагальнення критеріального апарату подібних досліджень вважаємо, що з метою об'єктивного оцінювання результатів підготовки майбутніх учителів до створення здоров'язбережувального середовища початкової школи необхідно скористатися чотирьох рівнявою оцінкою ступеня сформованості здоров'язбережувальної компетенції досліджуваних фахівців: високий (професійно-творчий), достатній (продуктивний), середній (частково-пошуковий), низький (репродуктивний) рівні, що визначаються за критеріями і показниками оцінювання суттєвих ознак компонентів компетенції. Представимо критерії та показники сформованості здоров'язбережувальної компетенції майбутніх учителів початкової школи.

Спонукально-мотиваційному критерію оцінювання притаманні такі показники сформованості компонентів здоров'язбережувальної компетенції:

- наявність ставлення до здоров'я кожної особистості як до найвищої цінності;
- сформованість інтересу й позитивних установок до професійної діяльності вчителя початкової школи та її складової – здоров'язбережувальної діяльності в системі взаємодії «вчитель – учень – батьки»;
- мотивація до оволодіння здоров'язбережувальними технологіями та їх практичного використання в середовищі початкової школи;

– наявність власної мотивації до ведення здорового способу життя та стремління до її формування у молодших школярів та інших суб'єктів освітньої взаємодії;

– усвідомлення важливості процесу створення здоров'язбережувального середовища, прагнення до успіху й самовдосконалення у цій діяльності.

До гнесеологічно-інформаційного критерію віднесено такі показники:

– знання про основні поняття здоров'язбережувальної педагогіки (здоров'я, здоровий спосіб життя, здоров'язбережувальна діяльність, здоров'язбережувальна компетентність учнів, здоров'язбережувальні технології, здоров'язбережувальне середовище та ін.) та ергономіки;

– знання про фізичне, психічне, духовне і соціальне здоров'я молодших школярів та чинники, які впливають на його збереження і зміцнення;

– знання про зміст реалізації основних напрямів діяльності вчителя, що спрямовані на створення здоров'язбережувального середовища в системі «вчитель – учень – батьки»;

– знання про форми, методи, технології та засоби створення здоров'язбережувального середовища початкової школи;

– знання про методики діагностування стану здоров'я та рівня здоров'язбережувальної компетентності учасників освітнього процесу.

Операційно-діяльнісний критерій характеризується такими показниками виявлення сформованості компонентів здоров'язбережувальної компетенції:

– сформованість груп умінь, що забезпечують створення здоров'язбережувального середовища початкової школи: освітні, виховні, діагностичні, гігієнічні, інклюзивні, просторові уміння.

Особистісно-рефлексивний критерій має такі показники:

– орієнтація на здоровий спосіб життя та здатність до удосконалення власного здоров'язбережувального досвіду;

– уміння оцінювати й аналізувати власну педагогічну та здоров'язбережувальну діяльність;

– здатність до рефлексії у процесі створення здоров'язбережувального середовища початкової школи;

– сформованість особистісних якостей майбутнього вчителя (суб'єктної активності, вольових якостей та ін.);

– сформованість професійно значущих якостей майбутнього вчителя (людяності, моральності, відповідальності, справедливості, цілеспрямованості, спостережливості, об'єктивності та ін.) та прагнення до саморегуляції.

Отже, на основі наукових узагальнень визначено якісні характеристики показників оцінювання сформованості компонентів здоров'язбережувальної компетенції. Так, спонукально-мотиваційний критерій передбачає оцінювання за ступенями прояву – розвиненість, урівноваженість, стійкість, свідома регуляція та динамічність; гносеологічно-інформаційний – усвідомленість, глибина, міцність, ґрунтовність, системність; операційно-діяльнісний – самостійність, якість, точність, широта переносу, системність; особистісно-діяльнісний – усвідомленість, стійкість, глибина, свідома регуляція та активність.

Список використаних джерел

1. Бондарчук О.І., Єльнікова Г.В. Критерії і показники якості навчальної діяльності / О. І. Бондарчук, Г. В. Єльнікова // Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України ; головний ред. В. Г. Кремень. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с. – С.434–435.

2. Зеер Э.Ф., Югова Е.А. Критерии и показатели оценки здоровьесберегающей компетентности студентов /Эвальд Фридрихович Зеер, Елена Анатольевна Югова // Педагогическое образование в России. – 2014. – № 10 – С.78–82.

3. Пахаренко Н.В., Зольникова И.Н. Модель определения уровня сформированности общекультурных и профессиональных компетенций // Современные проблемы науки и образования. – 2012. – № 6. – Режим доступа: <http://www.science-education.ru/ru/article/view?id=7502>.